

Felülről látni, egy-két tényérnyiben megismételhetetlenül mondani-láttatni valamit, kis szürke foltokkal és néhány szóval vallani, sorok között olvasni, sorok közé írni, önmagunkat maradandóan felülrírni. Olyan vágyak ezek, melyek nemzedékek óta kísérnek, kísértének sokunkat. Érdeemes belegondolni, hogy a világ és kis hazánk történetei jelentős részben ilyen leheletnyi, zsebkezdőnyi, levélnyi, kistérképnyi, csajkányi, imakönyvnyi, vértócsányi személyes

Tolnay Imre 87

POSTE RESTANTE

Ölveczky Gábor képeiről

terrénükön maradtak-maradnak fenn és válnak-váltak történelemmé, irodalomná, zenévé, képzőművészetté. Ha úgy tetszik kulturális örökséggé. Igen, nagy részük soha nem érkezett el címzettjéhez, *poste restante* maradt. Nagy hányaduk álomban fogant és álomba dermedt, háborúk és hétköznapi frontjain, árkaiban és halmain enyészett el, vizekbe-földekbe foszlott, zsebek, szelencék, asztalfiókok titka maradt.

Ölveczky Gábor dolgai kapcsán születtek-íródtak a fenti és következőnek az alábbi sorok is. Azért írtam, hogy *dolgai*, mert talán nehezebb, félszobor műfajt definiálni kicsi, halk, szinte jelentéktelennek tűnő, egyszerű, többnyire fekete-fehér kétdimenziós műveihez, mint nagy hangokat, nagy és sok jelenlétet harsogó korunk tarka és zajos produktumaihoz. Romantikusnak tűnő gondok és gondolatok ezek, miként több szempontból a krónikás Ölveczky lapjai is azok. A romantika műfaji sajátossága a műrom és a levéltöredék, de az elvágódás és a sötét-világos végletesség is, mely grafikai értelemben e művek jellemzője. Miközben napjainkban már-már romantikusnak számít a kézírás, a papír alapú levél, a tiszta, zabolátlan érzés, a vers, a kalligráfia, az egyediség, az elektronika nélkül született alkotás is. Ölveczky Gábor ízigvérig 20. századi grafikus, kamarazenei vagy inkább szólóhangszeres vizualitása miközben egy süllyedőnek vélt hajó palackpostájának maradéka (*poste restante*), ugyanakkor tömörsége, egyetemessége, redukáltsága, szakmaian fogalmazva progresszív és esszenciális. Evilágian fogalmazva képi „betevő falatok”, evangéliumi olvasatban örök érvényű és elavulhatatlan-elévülhetetlen lapok ezek. De mitől maradandó valami? Attól, hogy rajtuk-bennünk minden a helyén, hogy a leírt szó és mondat jóval több, mint leírt-rajzolt szó és mondat. Attól, hogy a grafikán, kép-objekten látható életlen vagy éles horizont megszületik és mint egy húr megszólal bennünk is, a betű, a jel több lesz mint egy betű és egy jel: gondoljuk meg, kicsit másként elrendeződő tinta vagy nyomdafesték mekkora erővel bírhat, mekkora változásokat indíthat el bennünk. És bár nyilván egy e-mail vagy sms is lehet nagyon személyes,

a kézjegynél, a közvetlen, egyszeri emberi jelhagyásnál, megnyilvánulásnál nincs személyesebb.

Jelet hagyni¹ – ezen a címen jelent meg Kondor Bélának, a 20. századi magyar grafika egyik legjelentősebb alakjának képeit és verseit tartalmazó albuma. Az ő művészete az avantgarde irányzatok helyett a múlt nagy tradícióihoz tudott úgy kapcsolódni, hogy a stílárís, tematikus és ikonográfiai motívumokat szuverén módon olvasztotta sajátos kifejezőrendszérébe. Az írásnak, a költészetnek, valamint a klasszikus térképészetnek kitüntetett figyelmet szentelve grafikai ténykedésében a kondori hagyomány egyik folytatója Ölveczky Gábor. Bizonyosságot ad műveivel afelől, hogy ezek a kamarazenei vagy inkább szólóhangszeres műfajok, mint amilyen a költészet és a grafika, igen közel állnak egymáshoz, szinte egymásból következnek. Nem tűnhet túlzónak a Kondor nemzedékét jól ismerő, velük egy időben tevékenykedett *Supka Magdolna* művészettörténész kijelentése, aki „költőknek” nevezte a magyar grafikusokat.

Ölveczky „hadmérnök feljegyzésein”, mint térkép-tájakon barangolhatunk, verses kalligráf lapjain merenghetünk, költőktől idézett sorai, képi és szöveges rétegei, szellem- és idő-foglalatai között, mögött olvashatunk s ezáltal gazdagodhatunk. De eközben a képíró és a versek tükrökét is tartanak elénk, így a lapok, levelek bennünk is íródnak, olvasnak és tükröződnek.

¹ Szépirodalmi Kiadó, Budapest, 1974

